

VILNIAUS KOLEGIJA

**STUDIJŲ RAŠTO DARBŲ ŠALTINIŲ CITAVIMAS IR LITERATŪROS SĄRAŠO
SUDARYMAS**

Metodinė priemonė

Parengė: K. Blaževičienė

Vilnius, 2023

TURINYS

1. AKADEMINĖ ETIKA IR PLAGIATO PREVENCIJA	3
1.1. Studijų rašto darbų sutapties patikra	4
2. CITAVIMAS TEKSTE IR NUORODŲ PATEIKIMAS	5
2.1. Nuorodų pateikimo taisyklės	6
3. LITERATŪROS SĄRAŠO SUDARYMAS	8
3.1. Knygos	8
3.2. Periodiniai leidiniai	10
3.3. Kiti šaltiniai.....	11
LITERATŪRA	13

1. AKADEMINĖ ETIKA IR PLAGIATO PREVENCIJA

Studijų procese privaloma vadovautis akademinės etikos principais, todėl studijų rašto darbo rengimas turi būti atliekamas savarankiškai, grindžiamas sąžiningu tyrimu ir analize, naudojamų šaltinių autorių bei kitų duomenų atsakingu nurodymu. Vienas iš dažniausiai pastebimų akademinio nesąžiningumo atvejų, šurkščiai pažeidžiančių akademinės etikos principus, yra plagiatas. Plagijavimas – tai svetimų idėjų, tekstų, kūrinių, paveikslų, duomenų ar kitos informacijos pasisavinimas ir pateikimas kaip savų, nenurodant jų tikros autorystės. Plagiatas gali pasireikšti įvairiomis formomis, priklausomai nuo to, kaip ir kokia apimtimi pateikiamas svetimas tekstas. Plagijavimas gali būti tyčinis, kai sąmoningai siekiama nuslėpti svetimą autorystę, ir netyčinis, kuomet plagiato apraiškos pasitaiko dėl nepakankamo citavimo taisyklių išmanymo ar citavimo įgūdžių stokos.

Būdingi studijų rašto darbų plagiato tipai:

- **Pažodinis plagiatas** – kai pažodžiui pateikiamas svetimas tekstas (vienas ar keli sakiniai, originali frazė, pastraipa) neišskiriamas citavimo ženklais (pvz., kabutėmis) ir / ar nepateikiama nuoroda į šaltinį (autorius, metai, puslapis).

- **Perfrazavimo plagiatas** – kai svetimas tekstas perfrazuojamas pakeitus kelis žodžius, jų išdėstymą sakinyje ar pakeitus sakinio gramatinę struktūrą ir nenurodomas šaltinis.

- **Visiškas plagiatas** – kai pateikiamas svetimas, kito asmens parašytas darbas, įsigytas įvairiais būdais: nukopijuotas iš interneto erdvės, nupirktas, pasisavintas, perduotas ir pan.

- **Mozaikinis plagijavimas** – tai nukopijuoto teksto kratynys, kai kopijuojamas ir sujungiamas kelių skirtingų šaltinių tekstas (trumpos ištraukos, pastraipos, sakiniai) su arba be šaltinių nuorodomis, siekiant sukurti naują tekstą ir pateikti kaip originaliai parašytą.

- **Paveikslų plagijavimas** – svetimų paveikslų (diagramų, schemų, nuotraukų ar kitų iliustracijų) pateikimas pažeidžiant LR Autorių ir gretutinių teisių įstatymą, t. y., nepateikiant nuorodos į šaltinį; naudojant paveikslą, kuriam taikomi autoriniai apribojimai (pvz., draudimas kopijuoti ir naudoti bet kokiais tikslais).

- **Saviplagiatas** – tai visas ar didelės apimties savo darbo atkartojimas, kai pateikiamas anksčiau kitam dalykui pateiktas ir įvertintas darbas, išskyrus tuos atvejus, kai darbas yra tęstinis ir tai yra suderinta su rašto darbo vadovu.

- **Netikslus, klaidingas, suklastotas ar pamirštas šaltinių nurodymas** – kai tekste nurodomi šaltiniai, kurių nėra literatūros sąrašė; nurodomi šaltiniai, kurie neegzistuoja; literatūros sąrašė nurodomi šaltiniai, kurie nebuvo peržiūrėti ir/arba cituoti tekste; cituojami šaltiniai, kurie iš tiesų nebuvo perskaityti (dažnai pasitaiko naudojant antrinį šaltinį, o cituojant tik pirminį šaltinį, ar atvirkščiai); netikslus šaltinių aprašymas (pvz., neteisingai nurodyti autoriai, pavadinimas ar kiti duomenys). Atsitiktinis klaidingas ar tiesiog pamirštas citavimas dažnai yra aplaidumo pasekmė, tačiau ir tai gali sudaryti prielaidą, kad plagijuojama sąmoningai, ypač jei tokie atvejai rašto darbe yra dažni.

Siekiant išvengti plagijavimo atvejų, būtina tinkamai nurodyti visus rašto darbe naudotus šaltinius ir juos pateikti pagal nustatytus citavimo reikalavimus. Vilniaus kolegijos studentų rašto darbuose, baigiamuosiuose ir kituose mokslo darbuose taikomas APA citavimo stilius, pritaikytas pagal Kolegijoje nustatytas studijų rašto darbų rengimo normas bei lietuvių kalbos taisykles.

Patarimai, kaip išvengti plagiavimo:

- **Išsisaugokite informaciją.** Surastą informaciją archyvuokite teminiuose aplankuose kompiuteryje, nepamirškite atskirai išsisaugoti interneto nuorodas.

- **Venkite kopijavimo (copy-paste).** Vietoj daugybės trumpų ištraukų kopijavimo, vėčiau išsisaugokite visą tekstą atskirai, o reikiamas vietas pasižymėkite kita spalva. Visgi jei kopijuojate ištraukas archyvavimui, pažymėkite, kad tai originalus tekstas (spalva ar šriftu), kad vėliau nepamirštumėte perfrazuoti ir išsaugokite šaltinio duomenis, kurie bus reikalingi citavimui.

- **Rašykite savais žodžiais.** Surastą informaciją perteikite savais žodžiais: perfrazuokite, apibendrinkite, analizuokite. Nepamirškite nurodyti šaltinį.

- **Naudokite kabutes.** Pažodines citatas pateikite kabutėse ir nurodykite šaltinį.
- **Rinkitės tik patikimus šaltinius.** Nenaudokite nepatikimos, neaiškios kilmės informacijos, nepublikuotų šaltinių.
- **Vadovaukitės citavimo taisyklėmis.** Cituokite taisyklingai, vadovaukitės metodiniais nurodymais ir kita šaltinių citavimo mokomąja medžiaga.
- **Pateikite nuorodas.** Visada nurodykite naudojamus šaltinius tekste ir literatūros sąrašė.
- **Konsultuokitės.** Kilus neaiškumų, klauskite dėstytojo, darbo vadovo ar bibliotekos darbuotojų.
- **Naudokite bibliografinių nuorodų tvarkymo įrankius.** Rašydami didesnės apimties rašto darbus (baigiamąjį darbą) naudokite bibliografinių nuorodų tvarkymo įrankius, kurie leidžia rinkti, sisteminti bei tvarkyti bibliografinę informaciją, pavyzdžiui, Mendeley, Zotero arba Word programoje esančias nuorodų pateikimo ir literatūros sąrašo sudarymo funkcijas (References).

1.1. Studijų rašto darbų sutapties patikra

Siekiant įvertinti studentų akademinį sąžiningumą ir nustatyti, ar studijų rašto darbuose nėra plagiatu atvejų, Vilniaus kolegijos studijų rašto darbai tikrinami elektronine sutapties atpažinimo sistema, kurioje atliekama darbų savarankiškumo patikra.

Studijų rašto darbų įkėlimo tvarka sutapties patikrai atlikti:

- studentas rašto darbą įkelia į *Moodle* virtualią mokymosi aplinką iki darbo vadovo nurodytos datos;
- įkėlimo vieta pasirenkama pagal rašto darbo vadovo vardą ir pavardę;
- rašto darbas turi būti išsaugotas PDF formatu;
- rašto darbo bylos (failo) pavadinimą turi sudaryti studento vardas, pavardė, akademinės grupės žymėjimo trumpinys, pvz.: Vardenis.Pavardenis_SL17C;
- rengiant jungtinius, grupinės užduoties studijų rašto darbus (išskyrus baigiamuosius darbus), darbą sutapties patikrai įkelia tik vienas iš grupinio darbo autorių;
- rašto darbą galima kelti tik vieną kartą.

Atliekant studijų rašto darbų patikrą sutapties atpažinimo sistema, taikomi plagiatu nustatymo kriterijai:

- Plagiatu laikoma, kai nustatyta sutaptis su kitais darbais sudaro daugiau nei 20 procentų viso darbo, neįskaičiuojant sutapimų, kurie nėra laikomi plagiatu (antraštinių lapų elementai, pavadinimai, literatūros sąrašas, citatos, tinkamai pateiktos šaltinių nuorodos, bendros žinios, specifinė informacija ir pan.).
- Plagiatu laikoma, kai nustatyta sutaptis su kitais rašto darbais sudaro mažiau nei 20 procentų viso darbo, tačiau:
 - nustatoma didesnė nei 7 procentų viso darbo sutaptis su vienu šaltiniu, neįskaičiuojant sutapimų, kurie nėra laikomi plagiatu (antraštinių lapų elementai, pavadinimai, literatūros sąrašas, citatos, šaltinių nuorodos, bendros žinios, specifinė informacija ir pan.);
 - nustatoma sutaptis su kitais to paties studento studijų rašto darbais sudaro daugiau nei 20 procentų viso darbo, išskyrus atvejus, kai darbas yra tęstinio darbo dalis ir tai suderinta su rašto darbo vadovu;
 - nustatoma sutaptis su kitų studentų to paties jungtinio darbo autorių darbais sudaro daugiau nei 50 procentų viso darbo, rengiant jungtinį (kelių studentų) baigiamąjį darbą.

Sutaptis nėra laikoma plagiatu, kai:

- sutaptis aptinkama kelių žodžių junginiuose ar tarp atskirų sakinių;
- sutampa nuorodos į šaltinius tekste ar literatūros sąrašė;
- sutampa tinkamai pateiktos citatos ar perfrazuoto teksto dalys;

- sutampa terminai ir pavadinimai (antraščių, studijų programų, lentelių, įstaigų ir kiti);
- pateikiama specifinė informacija – savita, tik tam tikriems reiškiniams ar daiktams būdinga informacija, kuri negali būti iškraipyta ir turi būti tiksliai perteikta, pavyzdžiui, ligos simptomai, diagnozė, ligos aprašas, vaistinių preparatų aprašas, cheminiai elementai, techniniai programų, įrangos parametrai ar aprašai ir pan.;
- pateikiamos bendros žinios – savaime suprantama, aiški, bendra informacija, paplitusi ir vienodai suprantama ir žinoma tam tikroje bendruomenėje, pavyzdžiui, Lietuva yra Europos Sąjungos narė, klimato kaita šiandien yra viena aktualiausių problemų pasaulyje ir pan.

Atlikus studijų rašto darbų patikrą, darbo vadovas peržiūri nustatytus sutapimus ir įvertina, ar rašto darbe nėra plagiatų atvejų. Nustačius plagijavimą (sutapties patikros metu ir kitais atvejais), darbo vadovas turi informuoti fakulteto dekaną, studentą, Akademinės etikos komitetą.

Už nesąžiningą akademinę elgesį studentui, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais arba studijų tvarką Vilniaus kolegijoje reglamentuojančiais dokumentais, taikomos poveikio priemonės: įspėjimas, drausminė nuobauda, šalinimas iš Kolegijos ir kt.

2. CITAVIMAS TEKSTE IR NUORODŲ PATEIKIMAS

Rengiant studijų rašto darbus, studijuojami ir analizuojami įvairūs informacijos šaltiniai, juose surastos idėjos, metodai, tyrimų duomenys naudojami siekiant kuo išsamiau atskleisti tyrinjamą temą. Surasta informacija gali būti cituojama keliais būdais: pateikiant tikslias citatas, tekstą perfrazuojant arba apibendrinant.

Citata – svetimo autoriaus teksto ar jo dalies pateikimas pažodžiui. Cituojant autoriaus mintis pažodžiui, citata turi būti išskiriama kabutėmis, nurodomas citatos autorius (jei autorius nėra, nurodomas leidinio pavadinimas), leidimo metai ir puslapis, iš kurio cituojama. Jei šaltinis neturi numeracijos (internetu puslapiai, vaizdo įrašai ir pan.), vietoj puslapio pateikiama kita, cituojamo teksto vietą nurodanti, informacija: pastraipos numeris, pavyzdžiui: (Krasauskas, 2021, pastr. 2); skirsnio pavadinimas, pavyzdžiui: (Baltokas, 2022, skirsnis Komunikacija); skirsnio pavadinimas ir pastraipos numeris, pavyzdžiui: (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, 2022, Osteoporozė, pastr. 1); cituojant vaizdo ir garso įrašus, nurodomas laikas, pavyzdžiui: (Widmaier, 2022, 3:15). Citavimo duomenys gali būti pateikti citatos gale skliaustuose arba paminėti tekste.

- Citavimas pažodžiui turi būti saikingas.
- Pažodžiui cituojamas tekstas negali būti iškraipytas, jis turi būti pateiktas tiksliai taip, kaip parašytas originaliame kūrinyje, įskaitant ir skyrybos ženklus, net ir gramatikos klaidas.

Citatų pateikimo pavyzdžiai:

Pasak Pušinitės (2015), „dažnai darnios inovacijos yra sutapatintos su ekoinovacijomis“ (p. 127).
Pušinitė teigia, kad „dažnai darnios inovacijos yra sutapatintos su ekoinovacijomis“ (2015, p. 127).
„Dažnai darnios inovacijos yra sutapatintos su ekoinovacijomis“ (Pušinitė, 2015, p. 127).
2015 m. Pušinitė teigė, kad „darnios inovacijos yra sutapatintos su ekoinovacijomis“ (p. 127).
„principingai reaguoti ir pranešti etikos komitetui apie studentų nesąžiningumo atvejus, tokius kaip plagijavimas <...>, svetimo darbo pateikimas kaip savo, uždarbiavimas rašant rašto darbus kitiems studentams, rašto darbo pirkimas ir jo pateikimas akademinės bendruomenės nario vertinimui“ (Vilniaus kolegijos Akademinės etikos kodeksas, 2015, p. 2).

Jei citatoje praleidžiate tam tikras teksto dalis (sakinius, žodžius), praleistas vietas reikia pažymėti kampiniais skliaustais <...>.

Jei citatą sudaro daugiau nei 40 žodžių, ji turi būti pateikta atskira pastraipa, atitrukta nuo dokumento paraštės 1,27 cm.

Perfrazavimas – perskaitytos informacijos atpasakojimas savais žodžiais (ne pažodžiui), neiškraipant jos esmės. Perfrazavimas – dažniausiai taikomas citavimo metodas, kai apibendrinamas vieno ar kelių šaltinių tekstas. Svarbu atminti, kad perfrazuojant tekstą negalima iškraipyti originalaus teksto esmės. Perteikiant tekstą savais žodžiais, nurodoma autoriaus pavardė ir leidimo metai, puslapio nurodyti nereikia.

Perfrazavimo pavyzdžiai:

Originalus tekstas	Perfrazuotas tekstas
Informacijos įkėlimas ir dalijimasis „Facebook“, „Twitter“ ir „Instagram“ paskyrose suteikia galimybę greitai pasiekti plačią ir tikslinę auditoriją.	Reklama, skelbiama įvairiuose socialiniuose tinkluose, greitai pasiekia daugelį potencialių vartotojų (Pavardenis, 2018).
Ne išimtis ir Lietuva – augantis bendras šalies verslumo lygis kuria tinkamą terpę socialinio verslo plėtrai. Socialinis verslas Lietuvoje įgauna vis didesnę reikšmę, nes Lietuvoje socialinė atskirtis ypač didelė – kas ketvirtas žmogus Lietuvoje gyvena ties skurdo riba.	Socialinės atskirties lygis Lietuvoje išlieka aukštas, todėl didėja socialinio verslo įmonių poreikis, o spartus verslo vystymasis sudaro tinkamas sąlygas šioms įmonėms kurtis (Tučikienė & Juknelytė-Osauskienė, 2018).

Tiek pateikiant tikslias citas, tiek perfrazuojant cituojamą tekstą, būtina nurodyti cituojamo šaltinio autorių. Autorių galima nurodyti dviem būdais: sakinio gale skliaustuose arba autorių paminėti sakinyje, o leidimo metus pateikti skliaustuose. Minint autorių sakinyje dažnai vartojami tam tikri žodžiai ar frazės: *pasak, anot, kaip teigia, tvirtina, analizavo, nagrinėjo* ir pan. Atmintina, kad cituojamų šaltinių autorių pavardės pateikiamos originalo kalba, t. y. taip, kaip pateikiama literatūros sąrašė, pvz.: Velasquez, Горяев, Navrátilová

- Visi tekste paminėti šaltiniai privalo būti pateikti literatūros sąrašė. Atitinkamai visi šaltiniai, pateikti literatūros sąrašė, turi būti naudoti tekste.

2.1. Nuorodų pateikimo taisyklės

Vienas autorius

(Jacobs, 2020) arba Jacobs (2020)

Du autoriai

(Pumputienė & Biziulevičienė, 2015) arba Pumputienė ir Biziulevičienė (2015)

Trys ir daugiau autorių

(Jasiūnienė et al., 2019), (Ulrich et al., 2018) arba Jasiūnienė ir kt. (2019), Ulrich ir kt. (2018)

Jei autorius organizacija ar kolektyvas

Pirmą kartą: (Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija [KAM], 2018).

Antrą kartą: (KAM, 2018).

- Antrą ir kitus kartus cituojant šaltinį, nurodoma tik santrumpa.

Jei autoriaus nėra

(Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, 2017) arba Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (2017)

- Jei cituojamas šaltinis neturi autoriaus, nurodomi šaltinio pavadinimo pirmi 2–5 žodžiai ir leidimo metai. Jei pavadinimas literatūros sąrašė rašomas pasviruoju šriftu, nuorodoje jis taip pat rašomas pasviruoju šriftu, pavyzdžiui, knygų, žurnalų, laikraščių, ataskaitų pavadinimai rašomi pasviruoju šriftu, o straipsnių, knygų skyrių pavadinimai pateikiami kabutėse:

Straipsnyje „Darnumas šiandienos organizacijoje“ (Verslas, 2018) apžvelgiama ...

Autoriai ta pačia pavarde

(J. Kazlauskienė, 2017), (L. Kazlauskienė, 2015).

Cituojant autorius vienodomis pavardėmis, reikia nurodyti ir vardų inicialus.

Kelių šaltinių citavimas

(Magd, 2021; Pacevičiūtė, 2022; Ramanna, 2020)

- Autoriai nurodomi abėcėlės tvarka.
- Jei cituojami keli to paties autoriaus kūriniai, išleisti tais pačiais metais, prie metų prirašoma mažoji raidė *a*, *b*, *c* ir t. t. (raidės žymimos ir literatūros sąraše šaltinių aprašuose): (Kaptein, 2020a, 2020b) *arba* Kaptein tyrimas (2020a) nustatė, kad...

Šaltinių percitavimas

Percitavimas – kai cituojamas tekstas paimtas ne iš originalaus šaltinio, o iš jį citavusio kito šaltinio. Šis citavimo būdas naudojamas tik tais atvejais, jei originalas yra neprieinamas. Percituojant šaltinį, nurodomas cituojamo teksto originalus autorius, o nuorofoje rašoma „cituojama pagal“ ir pateikiamas antrinis šaltinis, iš kurio paimta citata. Literatūros sąraše pateikiamas tik antrinis šaltinis.

Pavyzdys:

Ball teigė, kad lojalus darbuotojas – tai darbuotojas, kuris žino organizacijos vertybes ir joms pritaria, jomis vadovaujasi priimdamas sprendimus (cituojama pagal Veršinskienė & Večkienė, 2007).

Paveikslų citavimas

Paveikslai – tai įvairios iliustracijos, schemas, diagramos, grafikai, nuotraukos, paveikslėliai ir pan. Bet koks paveikslas yra autorinis kūrinys, kurį pagal Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą (1999), be autoriaus leidimo galima atgaminti tik kaip pavyzdį mokymo ir mokslinių tyrimų tikslais, nurodant šaltinį. Šaltinis pateikiamas po paveikslo pavadinimo, nurodant puslapį, kuriame buvo publikuotas paveikslas:

Naudojamas originalus paveikslas

1 pav. Organizacijos socialinė atsakomybė
Šaltinis: Carroll, A. B. (1979). Three-dimensional conceptual model of corporate performance. *Academy of Management Review*, 4(4), p. 499. <https://doi.org/10.5465/AMR.1979.4498296>

Jei rašto darbo autorius paveikslą papildo ir pateikia savaip, po paveikslo pavadinimu rašoma „Adaptuota autoriaus(-ės) pagal“ ir nurodomas šaltinis, kuriuo remtasi sudarant paveikslą:

Originalus paveikslas adaptuojamas

2 pav. Organizacijos socialinė atsakomybė
Adaptuota autoriaus pagal: Carroll, A. B. (1979). Three-dimensional conceptual model of corporate performance. *Academy of Management Review*, 4(4), p. 499. <https://doi.org/10.5465/AMR.1979.4498296>

Jei rašto darbo autorius paveikslą sudaro pats, po paveikslo pavadinimu rašoma „Sudaryta autoriaus(-ės) pagal“ ir nurodomi šaltiniai, kuriais remtasi sudarant paveikslą. Jei autorius nesirėmė šaltiniais, rašoma „Sudaryta autoriaus(-ės)“:

Rašto darbo autoriaus sudaryti paveikslai

3 pav. Organizacijos etikos ryšys su kitomis mokslo šakomis
Sudaryta autoriaus (-ės) pagal: Magd, 2021; Pacevičiūtė, 2022; Ramanna, 2020.
arba
4 pav. Organizacijos etikos ryšys su kitomis mokslo šakomis
Sudaryta autoriaus.

Dažniausiai naudojami nuorodų pateikimo ir citavimo tekste pavyzdžiai pateikiami 6 priede.

3. LITERATŪROS SĄRAŠO SUDARYMAS

Visus rašto darbe cituojamus šaltinius privaloma pateikti literatūros sąrašė*. Atitinkamai visi literatūros sąrašė pateikti šaltiniai turi būti paminėti rašto darbo tekste. Literatūros sąrašas pateikiamas rašto darbo pabaigoje prieš priedus.

Įforminimas. Literatūros sąrašas pateikiamas atskirame lape ir numeruojamas arabiškais skaitmenimis. Tarp aprašų ir eilučių paliekamas **1,5 intervalo tarpas** (1,5 Lines).

Eiliškumas. Šaltinių bibliografiniai aprašai pateikiami **abėcėlės tvarka** pagal autorių pavardes, jeigu autorių nėra – rikiuojami pagal antraštes. Pirmiausia surašomi šaltiniai, parašyti lotyniškais rašmenimis, po jų abėcėlės tvarka nurodomi šaltiniai, parašyti *kirilica*, pvz., rusų kalba. Visi literatūros sąrašė pateikiami šaltiniai rašomi originalo kalba.

Jeigu šaltinio be autoriaus antraštė prasideda **artikeliu** (*a, an, the, der, die* ir kt.), šaltinis literatūros sąrašė rikiuojamas pagal antrąjį antraštės žodį.

Kai sąrašė pateikiami keli to paties autoriaus darbai, jie rikiuojami pagal leidinio publikavimo datą didėjančia chronologine tvarka, pvz.: 2010, 2015, 2018 ir t. t.

Tais pačiais metais išleisti skirtingi to paties autoriaus kūriniai rikiuojami pagal pavadinimą abėcėlės tvarka, tik prie kiekvienų metų **prirašoma raidė** *a, b, c* ir t. t., pvz., Longo, V. (2019a).

Jei tas pats autorius yra kito šaltinio bendraautoris, pirmiau pateikiamas vieno autoriaus šaltinis, po to aprašai pateikiami abėcėlės tvarka pagal antrojo arba, jei ir antrasis autorius sutampa, pagal trečiojo autoriaus pavardę ir t. t.

Rengiant didesnės apimties rašto darbus rekomenduojama naudoti bibliografinių nuorodų tvarkymo įrankius, pavyzdžiui: *Mendeley, Zotero, Endnote* ar kt. Šie įrankiai padeda išsaugoti šaltinių bibliografinius įrašus, o rašant darbus – įterpti citavimo nuorodas tekste bei sudaryti literatūros sąrašus pagal pasirinktą citavimo stilių.

Svarbu! Šių įrankių pagalba sudarytą literatūros sąrašą reikia atidžiai peržiūrėti, radus klaidų, ištaisyti pagal APA stiliaus reikalavimus.

3.1. Knygos

Vadovaujantis APA citavimo stiliaus literatūros sąrašo sudarymo taisyklėmis, aprašant knygas ir knygų skyrius, nurodomas autorius, metai, knygos pavadinimas pasviruoju šriftu (*Italic*) ir leidykla.

Elektroninės knygos aprašomos taip pat kaip spausdintos knygos, papildomai nurodomas knygos DOI numeris (DOI numeris – tai skaitmeninis objekto identifikatorius (angl. digital object identifier)) aprašo gale. Jeigu knyga neturi DOI numerio, pateikiamas URL adresas.

Vienas autorius

Gylys, B. (2018). *Bitonomija: įvadas į pirmą milijoną internetu*. Alma littera.

Du autoriai

Samuilova, A., & Lieponienė, J. (2018). *Programos STEKAS PLIUS praktinis taikymas: studijų knyga*. BMK leidykla.

Holland, J., & Leslie, D. (2018). *Tour operators and operations: Development, management and responsibility*. CABI.

- Tarp pavardžių rašomas ampersandas „&“.

Trys–dvidešimt autorių

Gavelis, V., Gylys, P., Mačiekus, V., Minkevičienė, N., Paliulytė, R., Ulvidienė, E., & Urbšienė, L. (2017). *Makroekonomika: Vilniaus universiteto vadovėlis*. Vilniaus universiteto leidykla.

* Jei rašto darbe naudojami ne tik literatūros, bet ir kiti šaltiniai (pvz., vaizdo ar muzikos įrašai, kompiuterinės programos, spektakliai, nuotraukos ir pan.), tuomet sąrašą reikėtų pavadinti „Literatūra ir kiti šaltiniai“.

Dvidešimt vienas ir daugiau autorių

Bogma, O., Silakova, H., Vialets, O., Mitsenko, N., Tomalia, T., Prilepa, N., Shedyakov, V., Kuranovič, V., Polusin, A., Vakulchyk, O., Vasilieva, V., Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, L., Balanska, O., Čižiūnienė, K., Vasilienė-Vasiliauskiene, V., Deineko, L., ... Sobin, O. (2021). *Actual issues of modern development of socio-economic systems in terms of the COVID-19 pandemic: Scientific monograph*. VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”.

- Po devyniolikto autoriaus pavardės rašomas daugtaškis ir nurodomas paskutinis autorius.

Papildomo leidimo knyga

Nekrašas, E. (2012). *Filosofijos įvadas* (3-ioji patais. ir papild. laida.). Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.

Holcombe, J., & Holcombe, C. (2017). *Survey of operating systems* (5th ed.). McGraw-Hill.

Knyga, kurios autorius – organizacija ar kolektyvas

Lietuvos dietologų draugija. (2004). *Dietinio maisto saugos vadovas: geros higienos praktikos taisyklės asmens sveikatos priežiūros, socialinės globos ir rūpybos įstaigose*. Homo liber.

- Jei autorius ir leidėjas sutampa, leidyklos aprašo gale nurodyti nereikia:
Lietuvos bankas. (2018). *Lietuviškos kolekcinės ir proginės monetos (1993–2018)*.

Sudarytojo ar redaktoriaus parengta knyga

Norkus, A. (Sud.). (2018). *Diabetinė nefropatija*. Medicininės informacijos centras.

Agarwal, S., Busby, G., & Huang, R. (Eds). (2018). *Special interest tourism: Concepts, contexts and cases*. CABI.

Knyga be autoriaus

Lietuvos Respublikos Konstitucija: oficialių dokumentų tekstai su pakeitimais ir papildymais iki 2012 m. sausio 01 d. (2012). Judex spauda.

Elektroninė knyga internete

Ditlev-Simonsen, C. D. (2022). *A guide to sustainable corporate responsibility: From theory to action*. Palgrave Macmillan Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-88203-7>

Černius, R. (2021). *Finansų valdymas: asmeniniai finansai*. Mykolo Romerio universitetas. <https://repository.mruni.eu/handle/007/18022>

- Aprašo gale nurodomas DOI numeris, jei knyga neturi DOI, nurodomas URL adresas.

Elektroninė knyga duomenų bazės

Timothy, R. C. (2020). *The 4 stages of psychological safety: Defining the path to inclusion and innovation*. Berrett-Koehler Publishers.

Dewhurst, S., & FitzPatrick, L. (2022). *Successful employee communications: A practitioner's guide to tools, models and best practice for internal communication* (2nd ed.). Kogan Page.

- Aprašant knygą iš duomenų bazės, aprašo gale nurodomas DOI numeris, jei knyga neturi DOI numerio, tuomet knyga aprašoma kaip spausdinta (URL nenurodomas).

Daugiatomiaj leidiniai

Antanavičius, J. (Red.). (2000). *Muzikos enciklopedija* (T. 3). Lietuvos muzikos akademija.

Falchuk, B. (2020). *The future of insurance: from disruption to evolution: Lessons from legacy insurers succeeding in a changing industry: Vol.1. The incumbents*. Insurance Evolution Press.

Knygos dalis, skyrius ar konferencijos straipsnis knygoje

Dačiulytė, R. (2021). Multikultūriškumo kompetencijos plėtros tendencijų Lietuvoje tyrimas. In V. Gražulis, L. Mockienė, T. Sudnickas, & R. Dačiulytė, *Multikultūriškumo kompetencijos plėtra Lietuvoje: patirtis, problemos, perspektyvos* (p. 143-180). Mykolo Romerio universitetas. <https://repository.mruni.eu/handle/007/17630>

- Šia tvarka aprašomi straipsniai ar skyriai monografijose, enciklopedijose, straipsnių rinkiniuose ar konferencijų medžiagoje. Nurodomas **knygos skyriaus/straipsnio** autorius, metai

bei **pavadinimas**, kuris rašomas **įprastiniu** (Regular) **šriftu**, tuomet rašoma „In“ ir nurodomas **knygos autorius**, po kablelio rašomas **knygos pavadinimas pasviruoju šriftu**. Skliaustuose įrašomi puslapiai, kuriuose publikuotas skyrius/straipsnis. Atkreipkite dėmesį, kad aprašant knygos straipsnį ar skyrių, knygos autoriaus vardo inicialai rašomi prieš pavardę, kuri kableliu neatskiriama.

Informacija iš enciklopedijos ar žodyno

Logminas, V. (2010). Lietuvos paukščiai. In *Visuotinė lietuvių enciklopedija* (T. XVII, p. 638-640). Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Vallor, S. (2021). Social networking and ethics. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy (Fall 2021 ed.)*. Stanford university. <https://plato.stanford.edu/archives/fall2021/entries/ethics-social-networking/>

Encyclopedia Britannica. (2022, June 13). Social media. In *Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/social-media>

3.2. Periodiniai leidiniai

Vadovaujantis APA bibliografinio aprašo taisyklėmis, aprašant žurnalų, laikraščių ir kitų periodinių leidinių straipsnius, nurodomas straipsnio autorius, leidimo metai, straipsnio pavadinimas, periodinio leidinio pavadinimas ir numeris, taip pat nurodomi straipsnio puslapiai.

Periodinio leidinio pavadinimas ir tomo numeris rašomi pasviruoju šriftu (Italic), šalia skliaustuose rašomas leidinio numeris įprastiniu šriftu (Regular). Nurodant straipsnio puslapius, raidė „p“ – nerašoma. Periodinio leidinio pavadinimą reikia nurodyti taip, kaip jį užrašo leidėjas. **Svarbu!** Rašant periodinių leidinių pavadinimus anglų kalba, visi pagrindiniai pavadinimo žodžiai rašomi didžiąja raide.

Elektroniniai periodiniai leidiniai aprašomi taip pat kaip spausdinti, aprašo gale papildomai nurodant leidinio DOI numerį, jei jo nėra, pateikiamas URL adresas.

Straipsniai, konferencijų pranešimai moksliniuose žurnaluose (vienas, du, trys ir daugiau autorių)

Tam, L., Kim, J. N., Grunig, J. E., Hall, J. A., & Swerling, J. (2022). In search of communication excellence: Public relations' value, empowerment, and structure in strategic management. *Journal of Marketing Communications*, 28(2), 183-206.

Švagždienė, B., Perkumienė, D., & Dagtė, R. (2021). Prieinamo turizmo neįgaliesiems su judėjimo negalia vertinimas: patirtis ir galimos kliūtys. *Viešoji politika ir administravimas*, 20(3), 382-396.

Straipsnis elektroniniame žurnale

Barua, A., Kim, J. H., & Yi, S. (2022). Earnings management through financing activities: Evidence from early debt extinguishments. *The Journal of Corporate Accounting & Finance*, 33(2), 99–112. <https://doi.org/10.1002/jcaf.22537>

Straipsnis iš duomenų bazės

Chaiyabutr, C., Sukakul, T., Kumpangsin, T., Bunyavaree, M., Charoenpipatsin, N., Wongdama, S., & Boonchai, W. (2021). Ultraviolet filters in sunscreens and cosmetic products - A market survey. *Contact Dermatitis*, 85, 58–68. <https://doi.org/10.1111/cod.13777>

Masterson, C., & Emmanuel, M. (2022). Bundling and perceived customers' risk behaviour in the purchase of a new bank product in South African banks. *Gender & Behaviour*, 20(1), 18901–18925.

- Aprašo gale nurodomas DOI numeris, jei jo nėra – straipsnis aprašomas kaip spausdintas, URL nenurodomas.

Straipsnis populiariajame ar profesiniame žurnale (angl. magazine)

Katkevičius, A. (2018, birželis). Nuo ego sistemos – prie ekosistemos. *Verslo klasė*, 3, 24-29.

Straipsnis laikraštyje

Rašimaitė, E. (2022, liepos 28). Taupyti ar investuoti - ką rinktis. *Verslo žinios*, p. 34.

- Aprašant laikraščius, prieš puslapio numerius reikia rašyti raidę „p.“.

Straipsnis elektroniniame laikraštyje

Bružauskas, V. (2019, balandžio 2). Ilgalaikio turto amortizavimo apskaitos politikos pasirinkimas. *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijos*. <http://aktualijos.lt/straipsniai/ilgalaikio-turto-amortizavimo-apskaitos-politikos-pasirinkimas>

3.3. Kiti šaltiniai

Teisės aktai

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas 2004 m. balandžio 13 d. Nr. IX-2112. (2004). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3EB34933E485/asr>

Dėl Lietuvos higienos normos HN 132:2013 „Maisto produktų ir maisto ingredientų gamyboje leidžiami naudoti ekstrahentai“ patvirtinimo. (2013). Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. balandžio 22 d. įsakymas Nr. V-408. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.BBE35D1CAA41/asr>

- Vadovautis galiojančia teisės aktų suvestine redakcija.

Vyriausybės leidinys

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. (2018). *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija*. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.

Disertacijos ir tezės internete / duomenų bazėse

Katunian, A. (2021). *Turizmo žmogiškųjų išteklių vystymas tarpinstitucinio bendradarbiavimo kontekste* [daktaro disertacija, Mykolo Romerio universitetas]. eLABa. <https://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:114565903/datastreams/MAIN/content>

Interneto svetainės informacija

Imbrasas, D. (2022, liepos 29). *Neigiamos rizikos pildosi – tarptautiniai iššūkiai privertė stabtelėti Lietuvos ekonomiką*. Lietuvos bankas. <https://www.lb.lt/lt/naujienos/neigiamos-rizikos-pildositarptautiniai-issukiai-priverte-stabteleti-lietuvos-ekonomika>

Navakas, N. (2022, rugpjūčio 3.). *Augant įtampai Azijoje rugpjūtį investuotojai ruošiasi gintis*. Verslo žinios. <https://www.vz.lt/rinkos/2022/08/03/augant-itampai-azijoje-rugpjuti-investuotojai-ruosiasi-gintis>

Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija. (n.d.). *Apie mus*. <https://lvra.lt/apie-mus/>

- Jei leidimo metai nėra žinomi, skliausteliuose rašoma „n.d.“. Po pavadinimo nurodomas interneto puslapio pavadinimas, jei jis sutampa su autoriumi, nurodyti nereikia.

Dokumentas arba ataskaita internete

Blaževičienė, K. (2022, sausio 27). *Bibliotekos veikla 2021*. Vilniaus kolegija. <https://biblioteka.viko.lt/media/uploads/sites/25/2016/10/BIBLIOTEKOS-VEIKLA-2021.pdf>

Skaidrės

Lietuvos Respublikos finansų ministerija. (2022). *2022 m. valstybės biudžeto pakeitimo projektas* [Power Point skaidrės]. https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Valstyb%C4%97s%20biud%C5%BEeto%20pakeitimo%20projektas_20220412.pdf

Kompiuterio programinė įranga / Atsisiunčiama programinė įranga

Blockchain analytics. (2018). *Automated trading bot* [Computer software].

Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T., & Rothstein, H. R. (2014). *Comprehensive meta-analysis* (Version 3.3.070) [Computer software]. Biostat. <http://www.comprehensive.com>

Mobilioji programa (mobile app)

Google Commerce. (2022). *Tripadvisor: Plan & book trips* [Mobile app]. Google Play Store. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tripadvisor.tripadvisor>

Vallerand, A. H., & Sanoski, C. A. (2019). *Davis's drug guide* (16th ed.) (Version 1.31) [Mobile app]. F. A. Davis Company. https://www.unboundmedicine.com/products/davis_drug_guide

Vaizdo įrašas (YouTube, TED talk ir kiti)

1k. (2018, gegužės 3). *Apie gyvai: Gabrielius Liaudanskas-Svaras - pankas su legaliais ginklais* [video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=xy9rZAcnNY4&irlist=RDxy9rZAcnNY4&irstart_radio=1&irt=5

Widmaier, D. (2022, July). *The future of fashion - made from mushrooms* [video]. TED Conferences. https://www.ted.com/talks/dan_widmaier_the_future_of_fashion_made_from_mushrooms

YouTube muzikos vaizdo klipas

Jazzu. (2019, vasario 1). *Dumblas* [vaizdo klipas]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sMtU-7fj9wc>

Kino filmai

Naujokas, Ž. (Prodiuseris), & Markevičius, M. (Režisierius). (2018). *Tarp pilkų debesų* [kino filmas]. Acme Film.

TV laida

Jakilaitis, E. (Prodiuseris ir vedėjas). (2016, gruodžio 5 d.). *Dėmesio centre* [televizijos laida]. Media 3. <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/157365/demesio-centre>

Muzikinis albumas

Styles, H. (2022). *Harry's house* [Album]. Columbia.

Muzikos įrašas iš CD

Styles, H. (2022). Matilda [Song]. On *Harry's house*. Columbia.

Smilgevičiūtė, A., & Skylė. (2010). Žalia daina [daina]. Iš *Broliai*. Via artis.

Natos

Rudis, D. (2017). *Tobulink grojimo būgnais įgūdžius* [natos]. BMK leidykla.

Daugiau citavimo aprašų pavyzdžių, atmintines, mokomąją medžiagą ir [mokymų įrašus](#) galite peržiūrėti [bibliotekos interneto puslapyje](#).

LITERATŪRA

1. American Psychological Association. (n.d.) *APA style*. <https://apastyle.apa.org/>
2. *Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas 1999 m. gegužės 18 d. Nr. VIII-1185*. (1999). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.551F0CDE5B64>
3. American Psychological Association. (2010). *Concise rules of APA style: The official pocket style guide from the American Psychological Association* (6th ed.).
4. American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.).
5. Kardelis, K. (2017). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: edukologija ir kiti socialiniai mokslai: vadovėlis* (6-asis patais. ir papild. leid. ed.). Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
6. Kost, Ch. P. (2015). *Student quick reference success guide to writing in the APA 6th edition style*. Kostservices.